

El patrimoni com a espai de democràcia cultural

Published by [Interacció](#) [1] on 26/04/2023 - 09:20 | Last modification: 03/07/2026 - 12:10

Aquest informe mostra com les institucions patrimonials franceses intenten reformular el seu paper davant l'emergència dels drets culturals, la participació ciutadana i la diversitat patrimonial. El seu interès no rau tant en oferir respostes definitives com en fer visible un desplaçament institucional: el patrimoni deixa de ser només un objecte de conservació per convertir-se també en un camp de negociació democràtica.

L'informe del *Cycle des Hautes Études de la Culture* francès parteix d'una constatació: les institucions patrimonials es troben avui enmig d'un canvi de paradigma. El model tradicional, basat en la conservació d'un patrimoni definit per l'expertesa i legitimat per l'interès general, conviu amb una demanda creixent perquè la ciutadania participi en la definició del que mereix ser reconegut, preservat i transmès. Aquesta tensió constitueix el fil conductor de tot el document.

L'informe dedica una part important a aclarir una confusió habitual entre **democratització cultural** i **democràcia cultural**. La primera continua vinculada a l'accés del màxim nombre possible de persones a un patrimoni considerat universal. La segona desplaça l'accent cap al reconeixement de la pluralitat de cultures presents en la societat i defensa que tota persona és portadora de patrimoni i de referències culturals legítimes. El document evita presentar aquests dos enfocaments com a alternatives incompatibles. La seva aposta consisteix a explorar les condicions perquè es reforcin mútuament, assumint que la construcció d'un patrimoni compartit exigeix tant transmissió com reconeixement.

Aquesta reflexió s'inscriu en l'evolució de les polítiques culturals franceses des del model impulsat per André Malraux fins a la incorporació progressiva dels drets culturals, el patrimoni immaterial i la participació ciutadana. La creació, el 2021, d'una delegació ministerial dedicada als territoris, la transmissió i la democràcia cultural és presentada com un indicador d'aquest canvi d'orientació institucional.

Un dels aspectes més interessants és la lectura que fa de les institucions patrimonials. Lluny de considerar-les simples dipositàries del passat, les descriu com a organitzacions que seleccionen, interpreten i donen sentit a la memòria col·lectiva. Precisament perquè exerceixen aquesta funció pública, la democràcia cultural les obliga a revisar els seus procediments de decisió, les formes d'escolta i la relació entre coneixement expert i coneixement ciutadà. El document no qüestiona la necessitat de l'expertesa, però defensa que aquesta ha d'explicar els seus criteris, dialogar amb la societat i assumir una major transparència.

El patrimoni deixa de ser només un llegat a conservar per convertir-se en un espai de construcció compartida entre institucions i ciutadania.

La **Convenció de Faro** ocupa un lloc central en aquesta reflexió. Tot i recordar que França encara no l'ha ratificat per les tensions que planteja respecte del model republicà universalista, l'informe considera que la convenció representa una de les aportacions més rellevants per entendre el patrimoni com un recurs per a la ciutadania, la cohesió social, la governança participativa i el desenvolupament sostenible.

La part final adopta un to més operatiu i formula propostes concretes. Entre elles destaquen crear condicions estables d'escolta entre ciutadania, tècnics i responsables polítics; ampliar la noció de patrimoni incorporant mirades més inclusives; reforçar la mediació i la participació; aprofitar les possibilitats del món digital per compartir experiències de democràcia cultural; i integrar més clarament els reptes ambientals i territorials en les polítiques patrimonials. L'objectiu no és substituir les missions tradicionals de conservació, sinó ampliar-les perquè el patrimoni contribueixi també a reforçar la cohesió democràtica.

Un cop analitzat, el document resulta especialment sòlid quan descriu les tensions que travessen les institucions patrimonials i quan evita oposicions simplistes entre universalisme i pluralisme cultural. En canvi, les propostes finals tendeixen a ser prudents i institucionals. La participació ciutadana apareix sobretot com una metodologia per enriquir les decisions existents més que no pas com un mecanisme capaç de redistribuir poder real dins les polítiques patrimonials. Aquesta prudència reflecteix probablement la naturalesa del grup de treball i el context administratiu en què s'elabora, però també posa de manifest un dels principals límits dels debats contemporanis sobre democràcia cultural: és més fàcil ampliar els espais de consulta que transformar els criteris efectius de decisió.

Referència

Barbat, P. (dir.), Bardavid, D., Clarke, X., Mette, S., Pottier, M., Poussou, V., i Sellali, A. (2022). *Démocratie culturelle : quelle responsabilité spécifique pour les institutions culturelles patrimoniales ?* Cycle des Hautes Études de la Culture, Ministère de la Culture.

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Informe

Categories: Informes i documents

Tags: patrimoni cultural

Tags: participació cultural

Tags: drets culturals

Tags: governança cultural

Tags: pensament cultural

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/news/2023/patrimoni-espai-democracia-cultural>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/rapport_du_groupe_2_de_la_session_21-22_du_chec_-_democratie_culturelle_quelle_responsabilite_specifique_pour_les_institutions_patrimoniales.pdf

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/9586>